

Alles rustig aan het westelijke front

Over politieke hooligans, een social media orkaan en vertwijfeling over de ongevoeligheid van de Nederlandse politieke elite

Is er nog iets te schrijven over de wedstrijd Ajax Maccabi Tel Aviv. Eigenlijk niet, behalve dan verbazing en verwondering. Verwondering over het gebruik van woorden als pogrom door de Amsterdamse burgemeester Halsema en de verschrikte Amsterdammers. Is dit nog ons Amsterdam? Verwondering ook over de schier eindeloze social media orkaan die over het land en deels de wereld raasde naar aanleiding van ... ja van wat.

Natuurlijk elke gewonde is er een te veel en iedere belediging is niet alleen onnodig, maar ook kwetsend en volstrekt niet noodzakelijk in een politieke discussie, maar met 20 tot 30 lichte gewonden en vijf gewonden die de volgende dag naar huis konden, lijkt dit op een supportersrel, geen lynchpartij.

Verbazing niet over een app groep die zich razendsnel vult met schreeuwende en bedreiging uitende mensen. Geen verbazing over het politieke gewin dat leden van het kabinet, parlement en de bevolking proberen te behalen uit de gebeurtenissen in de hoofdstad. Per slot van rekening is iedereen influencer tegenwoordig en zonder een korte scherpe quote haal je de reguliere en niet reguliere media niet, die blij is met elke rel. 'Clicks', 'pay the bill' per slot van rekening.

Wel verbazing over het gebrek aan perspectief. De indruk ontstaat dat het hier gaat om ongeregelde heden bij de opening van het Holocaust museum of de Kristallnacht herdenking van 7 november 2024 en niet over voetbalhooligans in de stad. Laten we wel wezen, voetbal gaat zeer regelmatig samen met matpartijen en afrekeningen zowel in Nederland als in Israël en elders. Zelfs de bedaagde rechters van de rechtbank Amsterdam schrijven dit: "Deze onrust lijkt te maken hebben gehad met – helaas niet ongebruikelijk – hooligangeweld, met de aanwezigheid en het gedrag van de supporters van Maccabi Tel Aviv in Amsterdam."

Het gebruik van de woorden joden jacht in appgroepen doet daar niet aan af, het is meestal onsmakelijk wat supporters over elkaar zeggen of over spelers van het tegenteam, zoals de constante oerwoudgeluiden. Het is dan ook vreemd dat niet steeds het woord hooligans wordt gebruikt. Of de Israëli nu meer slaags hebben gekregen of niet en of de Nederlanders nu wel of geen supporters waren van Ajax, doet daar niets aan af, want dat doet er bij voetbalwedstrijden allang niet meer toe.

Verbazing ook over het feit dat na de wedstrijd de Israëlische supporters gewoon hun eigen gang konden gaan en opnieuw in het centrum belanden terwijl de politie zegt dat in de nacht ervoor er "over en weer incidenten" waren en de "politie er kort op gezeten" heeft.

Het hooligan palet toonde die woensdag, voor de duidelijkheid niet de avond van de wedstrijd, een variëteit van onder andere opstootjes tussen "Maccabi supporters, Fenerbahce supporters en Ajacieden" (Fenerbahce speelde die avond niet in Amsterdam wel in Alkmaar), bekladding, vernieling van een taxi door Maccabi supporters, het in de brand steken van een Palestijnse vlag, bedreigingen en opstootjes tussen 400 van de in totaal 1.600 in de stad aanwezige Israëlische supporters en taxichauffeurs bij Holland Casino.

Halfvier 's nachts is de rust weergekeerd volgens de politie en de wedstrijd is nog lang niet begonnen. Het is slechts rust bij de hooligan party. De wedstrijd is altijd bijzaak. De gemiddelde hooligan wil geen leuke rel missen. Tuurlijk zijn er 'normale' supporters, maar onder hooligans van veel clubs zitten mensen met een antisemitische, discriminerende, racistische insteek, helemaal op het moment dat tussen Israël en Hamas in Gaza een bloedig conflict wordt uitgevochten. Heethoofden staan tegenover elkaar, de een met een kernbom de ander met een Kalasjnikov of Cobra Ultimate 20.

De wedstrijd wordt gespeeld in Amsterdam, waar al maanden geprotesteerd wordt tegen de Israëlische bombardementen op Gaza en demonstraties leiden tot confrontaties met de politie en de contacten tussen voor- en tegenstanders van Palestina op zijn minst nogal gespannen verlopen. Ook telt de hoofdstad een grote Turkse en Marokkaanse gemeenschap waar de steun voor de Palestijnen groot is. Op 6 november 2024 wordt daar dus Israëlische supporters aan toegevoegd, en ook nog eens hooligans waartussen waarschijnlijk mensen zitten die gevochten hebben in Gaza.

Het lijkt de perfecte mix voor een grote rel die dus al zichtbaar wordt aan de vooravond. Vandaar dat de Amsterdamse driehoek overweegt om donderdagochtend de wedstrijd te verbieden, althans dat schrijft de overheid in haar feitenrelaas. De notulen waarin dat besproken is zullen nooit openbaar worden, omdat die overweging zeer waarschijnlijk hooguit informeel is geopperd. Om allerlei redenen was het niet meer mogelijk de wedstrijd te verbieden, helemaal omdat dan de afleiding, de wedstrijd, geen deel meer zou uitmaken van de hooligansoap.

Alleen maar hooligans in de stad, geen wedstrijd en waarschijnlijk unsettled scores van de avond, dag, maand, jaar, ooit, tevoren. Daarbij speelt dat de gemeente Amsterdam er voor iedereen wil zijn, wat mooi is, maar dan moet je wel rekening houden met de ultimate hooligan party. En natuurlijk is Nederland al decennia een van de trouwste vrienden van Israël. Ons verzet, iedereen in Nederland lijkt in het verzet te hebben gezeten, heeft niet kunnen verhinderen dat de meeste joden, ruim honderdduizend (grofweg 70%) naar concentratiekampen zijn gedeporteerd. De Nederlandse overheid wil het liefst Israël geen strobreed in de weg leggen. De wedstrijd moest en zou doorgaan.

Wie de feiten van de avond ervoor leest, die dus bij de overheid bekend waren, moet toch op zijn minst hebben bedacht dat het feit dat de politie die woensdagavond er strak opzat, erger heeft voorkomen. Wat is er dan misgegaan de nacht van eigenlijke wedstrijd? Het voorspel van het geweld later op de dag begon al vroeg in de middag van donderdag 7 november 2024. Maccabi supporters verzamelden zich op de Dam in de hoofdstad en vervolgens waren er hier en daar vechtpartijen en hit en run acties. De politie schrijft: "Over het algemeen heeft de politie de grote groepen uit elkaar kunnen houden."

Uiteindelijk worden de Israëlische supporters omringd door politie de 800 meter van de Dam naar het Centraal Station geëscorteerd om met de metro naar de Johan Cruijff ArenA te gaan. Een demonstratie tegen Maccabi Tel Aviv bij de ArenA was door de gemeente verboden en verplaatst naar het afgelegen Anton de Komplein. Veel demonstranten vonden dat hun stem daar niet gehoord werd en probeerden op te trekken naar het voetbalstadion. Er waren wat schermutselingen, maar geen grote confrontaties.

Tot nu toe geen verwondering. Het is opnieuw rust, het lijkt eerder op basketbal waarbij de eerste twee wedstrijddelen zijn gespeeld en het rust is voordat begonnen wordt aan het derde kwart. Over de wedstrijd dus geen woord, die is eigenlijk altijd bijzaak, hoewel het de samenleving handenvol geld kost. Na de rust maakt iedereen zich op voor het derde kwart van de hooligan game. De voorbereidingen voor het derde bedrijf waren overdag al in gang gezet. In de raadsbrief staat dat: "In de loop van de middag namen op sociale media berichten toe waaruit de actiebereidheid tegen Maccabi supporters blijkt."

Ook blijkt de fittie tussen de Israëlische supporters en de taxichauffeurs van woensdagavond allerm minst beslecht. Al voor de wedstrijd komen er bij de politie signalen binnen van de chauffeurs om te verzamelen. Hoe serieus deze berichten genomen moeten worden is niet duidelijk, de politie vermeld geen aantallen. Israëlische hooligans waren echter ook voorbereid zoals blijkt uit het feit dat meteen na aankomst op het Centraal Station verschillende supporters slagwapens hadden.

En daar is de grote verwondering. Waarom worden bijna duizend Israëlische hooligans in de stad losgelaten waar al ruim een etmaal confrontaties zijn tussen mensen. Waarom is niet gekozen om al die supporters in bussen af te leveren bij hun hotels? Zijn het gewone toeristen? Nee dat is al gebleken. Zijn zij het geweld te verwijten, altijd onduidelijk als het om hooligan gevechten gaat, vandaar ook dat supporters en het bestuur van SS Lazio uit Rome zo verbolgen zijn dat de wedstrijd Ajax Lazio zonder de Italiaanse supporters wordt gespeeld.

Ruim drieduizend supporters uit Rome zouden volgens de Italianen al een ticket en hotelkamer hebben geboekt. De Amsterdamse driehoek weigerde supporters omdat "het risico op (strafbare) rechtsextremistische, antisemitische, racistische uitingen en ordeverstoringen te groot is." Logisch dat de Italiaanse club verbolgen is. Het kan zijn dat de Lazio hooligans een niet al te florissant imago hebben, maar welke hooligans hebben dat wel. En welke waarde moet de risicometer/geweldsmeter aangeven om risicovol of hoog risico te zijn.

Na een roerige dag is dus besloten de Israëliische supporters het centrum van Amsterdam te laten betreden. Net als de avond ervoor. Het is nu echter donderdagavond, er is nog meer uitgaanspubliek dan de avond ervoor. De stad zoemt en alle niet beslechte dispuuten van de afgelopen vierentwintig uur liggen nog verspreid door de gehele stad. Het is dan ook niet vreemd dat het al mis gaat bij het Park Plaza Victoria tegenover het Centraal Station waar Maccabi supporters met vuurwerk, ijzeren palen, houten planken en riemen optrekken naar de Dam. Dat vervolgens de duizend Israëliische hooligans slaags raken door de gehele stad met al dan niet gelegenheidshooligans van Ajax of een andere club is dan volstrekt niet meer vreemd.

Vierhonderd supporters bij Holland Casino op woensdagavond is misschien nog beheersbaar, maar heel veel hooligans die al bij het Centraal Station splitsen in een Damrak en een Nieuwezijds Voorburgwal groep is niet meer te beteugelen. In de raadsbrief noemt de Amsterdamse driehoek een willekeurig aantal straten (Damarak, de Damstraat, de Vondelstraat, de Overtoom, de Stadhouderskade, de PC Hooftstraat, de Kerkstraat, de Elandsgracht, de Nes, de Keizersgracht, de Dirk van Hasseltsteeg, de Bosboom Toussaintstraat, de Herengracht, de Leidsegracht) waar incidenten plaatsvonden, die duidelijk maken hoe de inktvlek zich verspreidde.

Voor de duidelijkheid: het beeld dat altijd geschetst wordt van hooligan rellen als een soort eendimensionaal slagveld op een plein is een illusie. Gevechten tussen voetbalsupporters vinden altijd overal plaats, natuurlijk met een centrale slachting, maar individuele supporters dan wel hooligans geven of krijgen slaag buiten de pits. Het is toch vreemd dat steeds gedaan wordt alsof voetbal zo neutraal is. Voetbal is politiek, soms lokaal, het thuisspelende dorp tegen het dorp van de tegenstander, soms internationaal en conflictueus.

Het duurt nog tot zeker twee uur in de nacht voordat de politie besluit "om een grote groep Maccabi supporters bij elkaar te verzamelen om ze te beschermen." Daarvoor was er ook genoeg capaciteit bij de opsporingsdiensten die zelf zeggen dat in de twee dagen van deze hooligan soap er 1.210 politieagenten op de been waren met bijstand uit het gehele land. In de raadsbrief staat dat het verzamelen van de supporters op de Dam en het Rokin gebeurde.

Plotseling kunnen dan de GVB-bussen wel worden opgeroepen en supporters naar hun hotel gedirigeerd. Volgens de politie keerde vervolgens de relatieve rust van een donderdagavond weer terug in de stad. Ook relatieve rust tussen het derde en het vierde kwart van de hooligan pantomime. Een rust die kort duurde want het vierde kwart van de wedstrijd is al begonnen met driftig diplomatiek verkeer.

Een bezorgde Israëlische ambassadeur, boze leden van de Israëlische regering die al een vlucht naar Amsterdam aan het boeken zijn, leden van het kabinet die moeten worden geïnformeerd, want volgens social media staat Amsterdam in brand en worden hotels waar de Maccabi fans bivakkeren bestormd. Zelfs de bange Amerikanen mengen zich op het diplomatieke slagveld met misschien logische zorgen over 'mogelijke ontvoeringen'. De politie geeft in haar liveblog aan dat daar geen sprake van is, maar wat zijn feiten als emoties meer opleveren.

En die emoties komen uiteindelijk ook in de officiële communicatie zeker als de algemeen commandant van de politie in een verslag aangeeft dat de incidenten “een antisemitisch karakter hadden, er wordt gesproken van een jodenjacht en mensen worden gevraagd naar hun nationaliteit” en vervolgens spreekt de burgemeester van een pogrom. Natuurlijk waren verschillende incidenten antisemitisch van karakter, maar dat is niet exclusief voor een Ajax Maccabi rel. Ook is er gesproken over joden jacht, maar wie gaat meelesen op social media krijgt een tsunami aan grove beledigende bedreigende antisemitische, discriminerende, racistische en andere uitingen over zich heen. En hoeveel mensen worden dagelijks in Amsterdam gevraagd om hun nationaliteit?

Het vierde kwart van de hooligan wedstrijd was nog niet vers begonnen of de autoriteiten staken het vuurtje van de rel nog verder aan. Misschien niet een rel met steigerpijpen en boksbeugels, maar wel met allerlei beledigende, discriminerende en aanstootgevende berichten en uitspraken. Dat komt door de communicatie van de politie. De woorden van de Algemeen Commandant zijn misschien begrijpelijk in het licht van het beeld van de woensdagavond en donderdagmiddag, maar de politierapportage van die incidenten laat echter geen eenzijdig beeld zien, maar clashes over en weer. Een beeld dat vrijdag zelfs wordt voortgezet. Ja er zijn mensen die zich antisemitisch hebben gedragen, maar er zijn ook bedreigingen naar moslims en moskeeën geuit. De voetbal heeft allang het veld verlaten.

En dan heeft burgemeester Halsema het over een 'pogrom'. De gebruikelijke social media blitz is geworden tot een waar slagveld. Misschien wil de burgemeester een deel van de bevolking een hart onder de riem steken, maar het Russische woord 'pogrom', vernietiging gebruiken? Dat is een brand blussen met opstookolie want bedoelde zij de pogrom van Hebron in 1929 of die van Odessa in 1905. Spreekt ze van een Arabische of een Christelijke aanval op joden. Een Russische of een Duitse pogrom? Wat is haar definitie van pogrom? Het blijft vaag, ze zegt dat ze het woord niet meer zou gebruiken, maar het woord spreekt tot de verbeelding, helemaal in een social influence tijdperk waar elke scheet een neutronenbom is.

De incidenten na de wedstrijd scheppen de indruk dat de gemeente Amsterdam, in het derde en vierde kwart volledig is overvallen door de gebeurtenissen. Het politieoptreden voor en tijdens de wedstrijd laat echter zien dat hoewel het een rel in de making was, de stad volstrekt niet onvoorbereid was. Zelfs voor de komst van de Israël waren de voelsprietten uitgestoken. Een belangrijk informatiepunt voor de stad is het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) van de politie die veel informatie over hooligans heeft. Ook contacten met politiediensten in ander landen zoals Israël waren gelegd via een Israëliische Liaison in Den Haag.

De stad stond in contact met de UEFA en de driehoek schrijft dat ze er "zeer van bewust van was dat deze wedstrijd in een bijzondere context werd gespeeld." Of dat daarbij ook rekening is gehouden met het feit dat onder de supporters ook Israëliische reservisten zaten die waren teruggekeerd van een oorlog staat er niet bij, maar de gemeente noemt wel de oorlog, de Kristallnacht herdenking en demonstraties voor Palestina. Daarbij komt nog iets anders, namelijk het heimelijk meekijken in open en besloten appgroepen zoals uit de strafzaken van de verdachten van de Maccabi rellen blijkt.

In de strafzaken komen de namen van verschillende WhatsAppgroepen langs zoals 'Free Palstine', 'Verzameling', 'Buurthuis 2' waar de politie in meekeken. Dit zal ook gelden voor andere social media kanalen zoals Telegram en Signal. Zoals blijkt uit ongelakte politiedocumenten rond de demonstratie in Wijster op 8 juli 2020 gluurde de politie mee op het gehele social media palet en houdt daarbij zeker ook rekening met mogelijke hooligans. Zelfs bij een boerenacties worden berichten over hooligans serieus genomen. Dat zal zeker gebeuren bij een voetbalwedstrijd en helemaal bij een combinatie van een voetbal wedstrijd en Palestina demonstraties. Op het RTIC zullen kanalen rond de demonstratie full continue in de gaten worden gehouden.

Vandaar ook dat de Algemeen Commandant in zijn verslag rept van joden jacht, maar waarom dat specifiek noemen terwijl er nog veel meer obsceens wordt geroepen door alle duizend leden van een gelegenheids social media kanaal. De gebeurtenissen van vrijdagavond verhelderen het beeld van de Amsterdamse 'pogrom'. Er gebeurt veel in de stad en zeker zaken die volstrekt ongepast zijn, maar in de raadsbrief wordt gerept over twee antisemitische meldingen", die de 'jodenjacht' verbeelden: "Zo vraagt een scooterrijder een man naar z'n paspoort en/of hij Israëliisch is. Ook vraagt een taxichauffeur aan een klant of hij Israëliisch is en geeft aan dat zijn vrienden hem wel zullen opzoeken."

Vraag is natuurlijk of de gemeente Amsterdam onder druk is gezet om de wedstrijd door te laten gaan. Zeker niet, voetbal is voetbal. Het spelletje moet doorgaan wat er ook gebeurt. Clubs willen niet zonder hun eigen hooligans spelen en voetbal is ook diplomatie. Was de Amsterdamse driehoek bang om uitgemaakt te worden voor antisemitisch? Misschien of in ieder geval bang om incidenten weg te moffelen vandaar de woorden van de Algemeen Commandant. Had dat anders verwoord kunnen worden?

Neutrale opsommingen hadden de rel zeker in de kiem gesmoord en het woord pogrom hoort daar zeker niet bij. Door gebruikte woordkeuze in de communicatie kregen antisemitische uitingen van appgroepleden de nadruk wat een eigen karakter aan de rellen gaf en zorgde voor internationale onrust en bemoeienis bij wat eigenlijk vooral een rel was die in de kiem had kunnen worden gesmoord. Hebben de Israëli en de Amerikanen invloed uitgeoefend? Nee, maar de slachtofferrol kwam de beide landen niet slecht uit. Allemaal menselijk en begrijpelijk.

Winst halen uit die slachtofferrol is niet alleen in de politieke wereld te zien, maar ook in de financiële wereld. Bill Ackman CEO (algemeen directeur) van het beursgenoteerde investeringsfonds Pershing Square Holdings kondigt met veel bombarie aan dat hij het bedrijf van de Amsterdamse beurs (Euronext Amsterdam – AEX) haalt na de Amsterdamse hooligan rel. Het verlaten van de AEX was echter al duidelijk omdat de handel in het aandeel Pershing Square Holdings (PSH) in Amsterdam zeer gering was in vergelijking met de handel op de London Stock Exchange. Het fonds bespaart dus geld, geld dat het hard nodig heeft, want 2024 was volgens Barron (Financial and Investment News) het slechtste jaar sinds 2017 terwijl Ackman's bedrijf een flinke vergoeding incasseert. Was het X Ackman donderwolkje een afleiding zoals iedere rel zijn eigen kansen schept?

Blijven er dus maar twee zaken duidelijke zaken over, los van het persoonlijke leed dat bij elk hooligan game speelt. Een, de tocht van de Israëliische supporters van de ArenA naar het centrum van de stad. Waarom is dat niet tegengehouden? En twee, de veranderde politieke opinie ten aanzien van Israël, is dat de ambtenaren in de Stopera niet opgevallen? Protesten tegen de apartheid in Israël zijn al heel oud. Begin jaren negentig was Buro Jansen & Janssen betrokken bij een campagne tegen die apartheid. De response was zoals verwacht veel haat vanuit de samenleving en de joodse gemeenschap in Amsterdam.

Geen sociale media toen, dus dat scheelde. Natuurlijk wel beschuldigingen van antisemitisme en discriminatie, maar dat hoort bij kritiek op Israël. Die Pavlov reactie zie je op dit moment nog steeds, alleen lijken de ogen wel meer geopend voor het Israëlische geweld. Want zoals bij elke voetbalwedstrijd en hooligan rel zijn twee partijen schuldig en hangt het uiteindelijk van de publieke opinie af wie er wint. Misschien moet de stad zich gaan voorbereiden op de dag dat FC Khan Younis tegen Ajax speelt. Hoe zal die wedstrijd binnen en buiten het stadion verlopen, helemaal als onder de 1.600 supporters ook mensen zitten die in Gaza hebben gevochten?

[Raadsbrief College B&W](#)

[Politie liveblog](#)

[actiekrant stop de israelische nederzettingen in Palestina 1991](#)

[actiekrant Jeruzalem 1992](#)